

Vraag

Over verzoeking en beproeving

D. Grutter

Het onderwerp dat door de vereniging ‘Salomé’ te Gouda in een vraag aan de orde wordt gesteld, is een oude bekende. Niet dat het een saai en afgezaagd item zou zijn, integendeel, maar omdat het telkens weer ons als gelovigen bezighoudt. Intens bezighoudt, want we hebben er allemaal voortdurend mee te maken. De vereniging stelt het als volgt aan de orde: het is alweer een paar jaar geleden dat wij op de vrouwenvereniging het hadden over het ‘Onze Vader’. Het viel ons toen op dat er in de Bijbel, in Jakobus 1:13, staat dat we niet moeten zeggen dat we van God verzocht worden. Toch bidden we ‘Leid ons niet in verzoeking’. Nu staat er in de nieuwe vertaling: ‘Leid ons niet in beproeving.’ Was dan verzoeking toch niet goed vertaald?

Over vertalen

In verband met de nieuwste bijbelvertaling is er al heel wat gezegd over de wijze van vertalen. Ik zal dat niet allemaal herhalen, dat kunnen de lezers elders vinden. Toch iets over vertalen in het algemeen.

Vertalen is niet zo’n eenvoudig werk, ook niet als men de taal waaruit een stuk in onze taal moet worden weergegeven, wel degelijk kent. U hoort weleens zeggen: we moeten, zeker de Bijbel, letterlijk vertalen. Dat kan niet. Om even een eenvoudig voorbeeld te gebruiken. De Engelsen zeggen als het hard regent: *it is raining cats en dogs*. Letterlijk vertaald: ‘het regent katten en honden.’ Dat zeggen wij niet. Wij zeggen: ‘het regent pijpenstelen.’ Daarbij komt dat soms in de loop van de tijd woorden van betekenis veranderen. Sommige woorden worden opgewaardeerd, de betekenis van andere worden juist slechter. Daarmee hebben vertalers te maken. En vervolgens hebben sommige woorden een bijzondere kleur, die kun je soms niet met een Nederlands woord weergeven. Vandaar ook dat de Fransen een spreekwoord hebben: *traduire est un peu trahir*, dat wil zeggen dat je bij het vertalen een beetje verraad pleegt. Daarmee hebben we ook te maken bij het onderwerp waarover we het nu hebben.

Een woord met een kleur

Zowel in de zesde bede van het Onze Vader als in de geciteerde plaats in de brief van Jakobus wordt hetzelfde Griekse woord gebruikt. Dat kan vertaald worden door beproeving en door verzoeking. Beide woorden hebben in de loop van de tijd in de taal van het geloof een eigen kleur gekregen. Een beproeving is een moment van aanvechting in het geloof, waarmee de Here God het doel heeft de gelovigen te versterken in hun leven met Hem. Verzoeking heeft vooral als doel om gelovigen op het verkeerde pad te krijgen. Dat wordt uiteraard aan de satan toegeschreven. En dan moeten de vertalers gaan kiezen: welk woord gebruiken we. Dat wordt bepaald door de teksten waarin het voorkomt. In de brief van Jakobus gaat het om zonden. Dan is de keuze mijns inziens duidelijk.

Maar in het Onze Vader is dat moeilijker. Dat zijn korte beden, waarbij het niet zonder meer duidelijk is wat je moet kiezen. De vertaling die men kiest, heeft te maken met de kleur en de inhoud die je aan het woord ‘beproevingen’ geeft. Duidelijk is dat God niet verzoekt ten kwade. Immers, dat hebben wij in dat woord ‘verzoeking’ als het ware ingelezen. God beproeft wel. De

duivel verzoekt. Maar de Here kan wel toelaten dat de satan ons verzoekt, waarbij de Here ons geloof op de proef stelt. In een en dezelfde situatie zijn beiden bezig: de Here en de satan. De laatste zoekt onze val. De Here wil dat we erdoor komen. Hij wil ons erdoor helpen, zodat we er sterker uit tevoorschijn komen.

Vandaar dat je niet kunt zeggen dat we in een van beide versies van het Onze Vader een verkeerde vertaling voor ons hebben. We hebben daar een vurige bede dat de Here zelf ons in aanvechtingen en verzoeken niet in de steek zal laten.